

Hugleiðingar um aldarskiftið

Evnið til hugleiðingarnar hevur ikki verið bundið. Einasta kravið var, at hugleitt skuldi verða um aldarskiftið. Tíverri eydnaðist tað okkum ikki at fáa fatur á nakrari hugleiðing frá Miðflokkinum. Vónandi bera tit yvir við hesum. Gott nýggjár øll somul og takk fyri gott samstarv í farna ári.

Menniskjalig virðir í háseti

20. öld og annað ártúsund eru nú bert til sum eitt blað á kalendaranum. Túsundtals nýggi og óskrivað bløð biða okkum. Øll hava vit lagt summi av kalendarabløðunum úr hesi öld niður í tær mongu skuffurnar í sinni og minni okkara. Hjá nógvum eru tungar skuffur við pinu og sorg, sum bert spakuliga kunnu gloppast komandi árin. Hjá øllum kunnu vónandi eisini skuffur dragast fram á tremur við góðum minnum og upplivingum.

Fyri 100 árum síðani, tá farið var inn í 20. öld, valdaði hjá nógvum ein trúgv uppá, at framburður fór at valda og skapa ein góðan heim fyri øll. Vísindi og tøkni skuldu leiða mannagjørdina fram móti stóðugari menning.

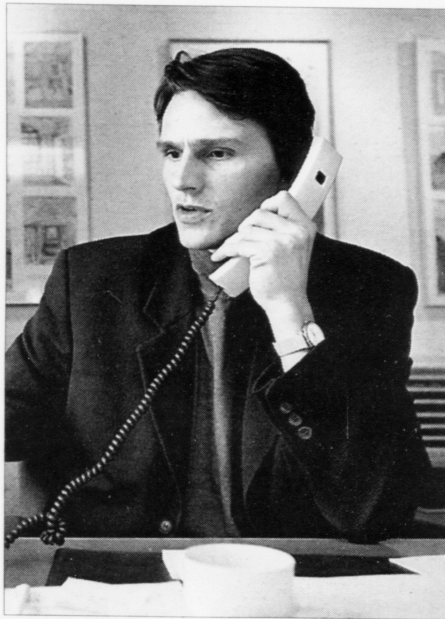
Og víst hevur tøkni skapt ein materiell framburð — serliga í vesturheiminum — sum fáur hevði droymt um í hesi öldini. Men hendan öldin gjordist eisini tann blóðugasta í søgu menniskjans. Seinasta árið eru vit aftur skelkað av meiningssleysum kríggi millum fólk, ið

skuldu liva saman sum frændur og grannar.

Líka so nóg fólk, sum læknávisindi hava bjargað frá sjúku, líka so nóg fólk hevur framkomin tøkni dripið í 20. öld. Samstundis sum okkara vitan um náttúruna hevur ment seg í risalopum, hava vit oytt djóra- og plantulív kring allan heim. Samstundis sum vit framleiða størri og størri mongd av vörum og hentleikum, veksur munurin millum rík og fátek í heiminum.

Í okkara sonevndu vesturlensku vælfæðarsamfeløgum hava vit í seinastuni sæð fleiri og fleiri óhugnaligar tilburðir, har ungdomur skjýtur frá hond og drepur javnlíkar ella tilvildarlig fólk. Bara soleiðis. Rasuhatur, harðskapur og vápn gera meiri og meira um seg millum ungdom í Norðurlondum.

Læran av 20. öld er, at framburður uttan menniskjalig virðir skapar onga framtíð. At tøknilig nýskap og materiellur vøkstur hava onki virði í sjálvum sær. At um vit ikki byggja á felags virðir og virðing, sum hvør einstakur kennur seg aftur í og kennir seg hava ávirkan á, so er engin framburður møguligur. Seti vit blint okkara álít á onyrmir kreftir sum pengar,

kapital, vísindi ella lærun um, hvussu søgan fer at enda, so skapa vit gróðrabotn fyri meiningssloysinum.

Vit søu tað eystanfyri, at eitt samfelag uttan kjølfesti í fólkareði og ábyrgd fyri felagsskapinum, dettur

sundur frá degi til dags. Vit hava sæð tað í vesturheiminum, har stórir partur av fólkinum onga ávirkan hevur á sitt arbeidslív ella ikki vil taka lut í politikki, tí hann er vórðin mannfrjar. Har nóg fólk verða krøkt fóst sum móttakarar av veit-

ingum frá einum skrivstovuvelði, ið politiskir flokkar vilja stimbra fyri at varðveita atkvøður og vald.

Vit søu tað í Føroyum í áttatiárunum, har vit kastu ábyrgdina fyri borð í trúnni uppá tekniskan framburð. Og vit søu tað í nítiárunum, har anonymar kreftir settu okkum undir umsiting og tóku lagnutungar avgerðir fyri okkum.

Komandi öld og túsundir mugu seta menniskjalig virðir í háseti. Vit hava í Føroyum møguleikan at ganga undan og byggja eitt samfelag og ein felagsskap á verulig virðir, har vit hava ábyrgd — ikki bara fyri okkum sjálvum, men fyri medmenniskjanum. Tey sum hava gingið undan okkum, hava prógvað, at tað er tað sum skapar framtíðina og allan framburð.

Tey megnaðu at skapa eitt livandi føroyskt mál og eina livandi føroyska mentan — beint móti øllum forsagnum, materiellum berokningum og uttan persónligan vinning fyri eygað.

Hetta gevur okkum førningin og trúna uppá, at Føroyar eru eitt gott land at skapa eina framtíð í. Har tað eru menniskjalig virðir, fólkareði, samhaldsfesti og kærlíki, sum eru drivmegin. Har vit liva av náttúruni og við náttúruni uttan at

oyða og dálka í jagstranini eftir stuttsgjøgnum materiellum framburði. Har ongin dettur burturimillum í gloymsku, og har ongin kann gera nakað, uttan at siggja avleiðingarnar av sinum gerðum. Har vit eisini eiga at dyrka tað virði, at vit eru ymisk og ósamd. At vit eiga originalar, kverulantar, skræðugakar, fantastar og stillfor arbeidssfólk, ið hvør duga eina rúgvu. Henda møguleika hava vit í einum lítum samfelag sum okkara, tí vit eru nær hvørjum øðrum og hava gjøgnum søguna altíð merkt beinleiðis, at næstans lív ella deyð eisini er okkara gleði og sorg.

Vit hava møguleikan at geva frælsinum eitt veruligt innihald. Frælsi er at kunna taka avgerðir og at taka ábyrgdina av avleiðingunum. Frælsi er ikki at seta sær sjálvum og síðani renna undan ábyrgdini ella biða onnur um at verja okkum móti okkum sjálvum.

Hesin møguleikin er ein gáva til okkara og til komandi ættarlið. Kasta vit ikki hesa gávu frá okkum, kunnu vit gerast eitt lítið klípi í einum garði, sum eigur at rökka um allan heim í komandi túsundári.

Hogni Hoydal

Sjálvstýri og samvinna – fortreytir fyri framburði Føroya

Næsta öld stendur fyri durum og vit føroyingar stíga, eins og øll onnur, inn í eina öld, har eingin rættuliga veit, hvat væntast kann.

Hendan seinasta öldin hevur givið okkum nógvan framburð á flest øllum økjum; men hevur so sannliga eisini verið tann öldin, har flestu ræðuleikar hava verið framdir móti menniskjagjørdini.

Eisini føroyingar og Føroyar hava merkt nóg til tær broytingar, sum eru farnar fram seinastu öldina. Frá at hava verið eitt vanligt bóndasamfelag, eru Føroyar í dag ein framkomin fiskivinnutjóð við øllum framkomnum hentleikum.

Í takt við hendan framburð hava eisini stórar broytingar verið á tí politiska økinum. Frá at hava verið eitt danskt amt við donskum máli í skúla og kirkju, eru Føroyar í dag eitt

land har vit føroyingar fáa frítt at verða, virka og mennast.

Sjálvstýrisflokkurin hevur, síðan hann var stovnaður í 1907, virkað fyri at føroyingar framhaldandi koma at avgera, hvussu okkara egna framtíð skal siggja út. Mættir menn, sum Jóannes Patursson, Louis Zachariassen, Símun Petur Zachariassen, Djóni í Geil og Hilmar Kass hava saman við øðrum myndað henda flokk, sum í dag framvegis virkar fyri at tryggja føroyingum tey rættindi og virði, sum eiga at tilkoma okkum, sum búgva her á landi.

Sjálvstýrisflokkurin var eisini við til at samráðast við danir, tá ið vit fingur heimastýrslógina. Hendan lóg var við til at menna Føroyar og geva føroyingum loyvi at avgera okkara egna framtíð.

Men vit meina, at tíðin er farin frá heimastýrslógini og at vit føroyingar eiga at semjast um eina loysn á tí ríkisrættarlaga økinum, sum vit øll kunnu verða av.

Tað sum samgongan er farin undir er í tráð við stevnuskrá Sjálvstýrisflokksins.

Í stevnuskránni hjá Sjálvstýrisflokkinum stendur skrivað, at virkað verður fyri fullum sjálvstýri, at før-

oyingar gerast sjálvbjargnir og at Føroyar verða víðurkendar sum tjóð og at grundlóg verður gjord fyri Føroyar. Víðari stendur, at ríkisrættarlaga stóða Føroya verður lögð út til fólkaatkvøðu.

Men umráðandi er, at semjan, sum fæst við danir er ein semja, sum alt Føroya fólk kann taka undir við. Tað er alt umráðandi, at Føroya Landstýri tekur sær ta tíð, sum skal til, so funnið verður fram til eina loysn, sum vit øll kunnu taka undir við.

Fyri Sjálvstýrisflokkinn er frælsi ikki bert frímerki og flagg við ST hovudsborgina, men frælsi til at tryggja føroyingum eitt samfelag við tenastuveitingum á sama støði sum hini Norðurlondini. Tað merkir eitt samhaldsfast samfelag, har tær sterkaru herðarnar bera fyri tær veikaru.

Í dag gongur rákið tann vegin, at tað eru sjálvstøðugar tjóðir sum samvinna. Fyri at fáa tann fyrirminin, er tað neyðugt at eisini Føroyar gerast sjálvstøðugar. Tað er tó framvegis samvinna og samstarvið við Danmark og við onnur lond, sum er av størsta týdningi.

Sjálvstýrisflokkurin metir, at tað er neyðugt at menna Føroyar tøkni- og

liga, skulu vit økja um inn-tøkugrundarlagið. Hetta er

neyðugt fyri framburði bæði innan fiskivinnu og

aðrar vinnur, eisini oljvinnuna.

Sjálvstýrisflokkurin dugdi longu fyri 25 árum síðani at siggja, hvussu umráðandi tað var, at Føroyar fingur rett til sína egnu undirgrund. Nú hava vit fingið hetta mál uppá pláss, og Føroyar eru av álvara komnar á heimskortið.

Ábyrgdin hjá okkum og teimum sum koma at mynda næstu öld, verður at umsita hetta ríkidømi, soleiðis, at tað kemur komandi ættarliðum til góðar, og ikki bara teimum sum liva her og nú. Hetta krevur sterkari rygg.

Tað er ungdomurinn, sum skal bera samfelagið víðari. Tí skulu vit satsa uppá fjølbroyttar útbúgvingar, og eitt fjøltáttá mentunarlív, sum byggir á tann gamla føroyska kristna siðarvinnu.

Missa vit okkara egna mentan so verður tjóðin skjótt fokin.

Hetta verður ein týðningarmikil politisk uppgáva í teldu og internetöldini, sum vit standa á gáttini til.

Gott nýggjár og Harrans signing í komandi ári verður ynskt tykkum øllum.

Vegna Sjálvstýrisflokkinn – Jákup Sverri F. Kass